

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 1

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКАДЕМІЧНЕ МОВЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»**

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень третій (освітньо-науковий)
Освітньо-наукова програма Право
Шифр за ОНП: ОК 3

Мова навчання: українська

м. Кропивницький 2022 рік

Розробник:

Юлія КОРОТКОВА, професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
д. пед. н., професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 5 від 23.06.2022 р.

Завідувач кафедри _____ В'ячеслав СУСЛИКОВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради факультету № 1

Протокол № 11 від 20.07.2022 р.

Декан факультету №1 _____ Олена ВОЛОБУЄВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Право»

«20» _____ 07 _____ 2022 р.

Гарант ОНП _____ Андрій ЗАХАРЧЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська	
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Кількість кредитів:	3	
Загальна кількість годин:	90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	1-й	1-й
Лекції:	6 годин	2 години
Семінарські:	–	–
Практичні:	24 годин	8 годин
Самостійна робота:	60 годин	80 годин
Індивідуальні завдання:	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:2	1:8

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка висококваліфікованого фахівця, здатного до самостійної науково-дослідної, науково-організаційної, науково-педагогічної роботи із дотриманням принципів і правил академічної доброчесності в закладах вищої освіти, науково-дослідних установах та практичної діяльності у сфері функціонування права, який має володіти теоретичними знаннями, практичними вміннями та необхідною комунікативною спроможністю у сферах професійної діяльності в усній і письмовій формах, уміннями й навичками практичного володіння академічним мовленням.

Завдання: поглиблення знань з сучасної української літературної мови; розвиток чуття наукової мови, мовного смаку; оволодіння науковим стилем мовлення і письма, мовними засобами наукового тексту; вироблення стійких навичок правильного й комунікативно виправданого вживання мовних засобів у науковому мовленні, ознайомлення із принципами та правилами дотримання політики академічної доброчесності на прикладі вітчизняного й міжнародного досвіду.

Міждисциплінарні зв'язки: методологія й організація наукового дослідження в галузі права.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни. Дисципліна вихідна.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання			
	ПРН 2	ПРН 5	ПРН 7	ПРН 10
Професійно здійснювати пошук та опрацювання інформації з різних джерел при здійсненні наукової діяльності.	+			
Використовувати у науковій і науково-педагогічній діяльності доробок інших		+		

авторів із додержанням правил академічної доброчесності.				
Вміти здійснювати професійну презентацію результатів власних досліджень на конференціях та інших наукових заходах, вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань; кваліфіковано використовувати академічну українську мову для здійснення наукової комунікації, проведення досліджень, підготовки наукових праць.			+	
Вміти саморозвиватися та самовдосконалюватися.				+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п с	л	інд	ср		л	пс	л	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема № 1. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Основні жанри наукового стилю	11	4	-	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема № 2. Лексичні особливості академічного мовлення	11	-	4	-	-	7	12	-	2	-	-	10
Тема № 3. Орфографічні особливості академічного	11	-	4	-	-	7	12	-	2	-	-	10

мовлення.												
Тема № 4. Морфологічні особливості академічного мовлення	11	-	4	-	-	7	12	-	2	-	-	10
Тема № 5. Синтаксичні та пунктуаційні особливості академічного мовлення	9	-	2	-	-	7	10	-		-	-	10
Тема № 6. Культура усного наукового мовлення. Виступ із науковим повідомленням	12	-	4	-	-	8	12	-	2	-	-	10
Тема 7. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії	12	-	4	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Поняття «академічна доброчесність». Принципи й правила її дотримання	13	2	2	-	-	9	12	2	-	-	-	10
Усього годин	90	6	24	-	-	60	90	2	8	-	-	80

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Основні жанри наукового стилю. Становлення та розвиток наукового стилю. Особливості наукового стилю. Мовні засоби наукового стилю. Текст як основна форма існування наукових знань. Основні жанри наукового стилю.

Тема № 2. Лексичні особливості академічного мовлення. Основні групи лексики наукового стилю мовлення. Синоніми та пароніми у науковому стилі

мовлення. Терміни як невід'ємна ознака наукового стилю мовлення. Наукова фразеологія. Основні лексичні помилки в науковому тексті та шляхи їх усунення.

Тема № 3. Орфографічні особливості академічного мовлення.

Орфографічні норми в системі мовних норм. Застосування знань орфографії під час комп'ютерного набору тексту. Правопис слів іншомовного походження. Правопис складних слів. Вживання великої літери. Правопис власних імен людей.

Тема № 4. Морфологічні особливості академічного мовлення.

Лексико-семантичні особливості вживання іменників у науковому стилі мовлення. Категорії роду, числа і відмінка іменника. Прикметникові конструкції у науковому стилі мовлення. Ступені порівняння якісних прикметників. Особливості вживання числівників у науковому стилі мовлення. Дієслівні форми у науковому стилі мовлення. Особливості творення та вживання дієприкметників і дієприслівників у науковому стилі мовлення. Уживання прийменників у науковому стилі мовлення. Основні морфологічні помилки у текстах наукового стилю мовлення та шляхи їх усунення.

Тема № 5. Синтаксичні та пунктуаційні особливості академічного мовлення.

Основні синтаксичні конструкції наукового стилю мовлення. Порядок слів у реченнях наукового стилю мовлення. Керування як тип підрядного прислівного зв'язку. Найтиповіші помилки при вживанні словосполучень із керуванням. Координація як тип синтаксичного зв'язку між підметом і присудком. Основні норми побудови складних речень у текстах наукового стилю мовлення. Норми передачі прямої мови на письмі. Правила цитування. Пунктуаційні норми в системі мовних норм. Правила постановки коми і крапки з комою. Правила постановки двокрапки. Правила постановки тире.

Тема № 6. Культура усного наукового мовлення. Виступ із науковим повідомленням.

Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. Етапи підготовки виступу. Іntenція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація. Техніка мовлення, потенційна мова жестів. Культура аудіювання доповіді. Наукова стаття і науковий виступ: спільне і відмінне.

Тема 7. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії. Оратор і аудиторія. Мистецтво ефективної усної переконуючої комунікації. Дискусія і полеміка. З історії дискусії. Правила коректного ведення дискусії. Наукові конференції як засіб вияву культури наукової мови.

Тема 8. Поняття «академічна доброчесність». Принципи й правила її дотримання. Академічна культура: поняття, функції, складові. Академічна нечесність та методи її запобігання. Етичний кодекс ученого. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти. Академічний плагіат. Протидія плагіату.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

Форма навчання	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Залік	Усього
Для денної форми навчання	30	30	40	-	100
Для заочної форми навчання	20	20	-	60	100

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

для денної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 30 =$$

для заочної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 20 =$$

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

5 б. – здобувач/здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє глибокі знання із сучасної української літературної мови; обґрунтовує свої думки, реалізує знання на практиці; викладає матеріал послідовно й правильно, не порушуючи норм літературної мови; відтворює усно й письмово запропоновані зразки наукових текстів. Відповідь відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності аналізу текстів документів, практичні завдання виконані правильно, грамотно. (Допускається 2-3 описки). Може бути 1-2 мовні неточності в доведеннях.

4 б. – здобувач/здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє достатній рівень знань із сучасної української літературної мови; володіє знаннями щодо структури наукових текстів, уміє послідовно відтворювати їх текст; допускає деякі помилки, які сам/сама виправляє після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовних норм; у перекладі тексту допускає 5-6 помилок. Мовлення ілюструє наявність термінологічної лексики, відповідає стилістичним нормам. Проте є порушення у послідовності викладання думки, у формуванні певних доведень відчутна поверховість.

3 б. – здобувач/здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії виконує завдання, але не в повному обсязі. Спостерігається поверховість знань, відсутня аргументація доведень. Відповіді бракує єдності стилю, виклад загалом зв'язний, але помітна бідність словника. Здобувач/здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє знання й розуміння основних положень теми, але: – викладає

матеріал не досить повно та допускає помилки у формулюванні правил, виконанні практичних завдань; – не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; – викладає матеріал непослідовно; – допускає не більше 7-10 помилок у перекладі тексту; – допускає помилки в мовленнєвому оформленні; – не дбає про культуру мовлення.

0 б. – відповідь не продумана, практичне завдання неправильно виконане або зовсім не виконане. Наявні прогалини в теоретичних знаннях. Лексика висловлювань бідна, відсутня послідовність викладу думок, у практичній роботі допущено 5-6 орфографічних та 3-4 пунктуаційні помилки. здобувач/здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії не може побудувати науковий текст, допускає значну кількість граматичних та лексичних помилок у перекладі тексту.

Модульний контроль:

37-40 балів – «5» відмінно;

30-36 балів – «4» добре;

20-29 балів – «3» задовільно;

0-19 балів – «0» незадовільно.

Критерії оцінювання модульного контролю

Відповідь на всі питання оцінюється з такою диференціацією:

37-40 балів – «5» відмінно – якщо здобувач/здобувачка відповів/ла на всі питання з теорії, його/її відповідь містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, наведені доречні приклади; практичні завдання виконані правильно (допускається 2-3 описки, 1-2 помилки);

30-36 балів – «4» добре – якщо здобувач/здобувачка відповів/ла на всі запитання, однак відповідь на кожне з питань має такі недоліки: є неповною, є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, нечіткі характеристики відповідних явищ; не містить прикладів (у разі необхідності); практичні завдання виконані в основному правильно (допускається 3-4 описки, 3-4 помилки);

20-29 балів – «3» задовільно – якщо здобувач/здобувачка відповів/ла на поставлені запитання, проте відповідь є неправильною або частково розкриває питання, допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про безсистемність та поверховість знань з тем модулю (допускається 3-4 описки, 5-7 помилок).

0-19 балів – «2» – незадовільно.

Самостійна робота (денна форма навчання)

Самостійна робота являє собою низку завдань практичного характеру до кожної з восьми тем, передбачених змістом навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач/здобувачка, становить **30 балів**, по 4 бали з тем 2-8 та 2 бали з теми 1.

Критерії оцінювання самостійної роботи

4 бали – відповідь повна. Правильно вжито засвоєні мовні звороти, кліше, формули. Допускається 1-2 не грубі лексико-граматичні або стилістичні помилки.

3 бали – відповідь повна. Правильно вжито засвоєні мовні звороти, кліше, формули. Допускається 3-4 не грубі лексико-граматичні або стилістичні помилки.

2 бали – відповідь неповна. Є незначні помилки у вживанні засвоєних мовних зворотів, кліше, формул. Допускається 4-5 не грубих лексико-граматичних або стилістичних помилок.

1 бал – відповідь неповна. Наявні суттєві помилки у вживанні засвоєних мовних зворотів, кліше, формул. Допускається 6 не грубих лексико-граматичних або стилістичних помилок.

0 балів – роботу з теми не виконано.

Самостійна робота (заочна форма навчання)

Самостійна робота являє собою низку завдань практичного характеру до кожної з восьми тем, передбачених змістом навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач/здобувачка, становить **20 балів**, по 2,5 бали з кожної теми.

Критерії оцінювання самостійної роботи

2,5 бали – відповідь повна. Правильно вжито засвоєні мовні звороти, кліше, формули. Допускається 1-2 не грубі лексико-граматичні або стилістичні помилки.

2 бали – відповідь повна. Правильно вжито засвоєні мовні звороти, кліше, формули. Допускається 3-4 не грубі лексико-граматичні або стилістичні помилки.

1,5 бали – відповідь повна. Є незначні помилки у вживанні засвоєних мовних зворотів, кліше, формул. Допускається 4-5 не грубих лексико-граматичних або стилістичних помилок.

1 бал – відповідь неповна. Наявні суттєві помилки у вживанні засвоєних мовних зворотів, кліше, формул. Допускається 6 не грубих лексико-граматичних або стилістичних помилок.

0,5 балів – відповідь неповна. Наявні суттєві помилки у вживанні засвоєних мовних зворотів, кліше, формул. Допускається 7-8 лексико-граматичних або стилістичних помилок.

0 балів – роботу з теми не виконано.

Критерії оцінювання заліку на заочній формі навчання

50-60 балів – «відмінно» – здобувач/здобувачка повністю виконав/ла практичне завдання та надав/ла правильні відповіді з теоретичних питань.

40-49 балів – «добре» – здобувач/здобувачка виконав/ла завдання та допустив/ла незначні помилки в практичних завданнях або в розкритті теоретичних питань, що суттєво не впливають на загальний висновок;

30-39 балів – «задовільно» – здобувач/здобувачка поверхово розкрив/ла теоретичні питання, у практичних завданнях значна кількість помилок;

0-29 балів – «незадовільно» – здобувач/здобувачка не може виконати завдання або робить принципові помилки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Зараховано	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82-89	Зараховано	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75-81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані правильно з певною кількістю суттєвих помилок.
67-74	Зараховано	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60-66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35-59	Не зараховано	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки.
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка повинен/нна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016.
2. Колоїз Д. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.

3. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства; уклад. С. К. Ревуцька. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
4. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. Київ : Каравела, 2012. 352 с.
5. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 216 с.
6. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 3-вид., виправ. і доповнен. Київ : Алерта, 2012. 696 с.

Допоміжні

1. Андрущенко В. Академічна недоброчесність як виклик інтелектуальній спроможності нації. *Голос України*. 2018. № 132 (20 липня). С. 10.
2. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України / МОН України, Інститут освітньої аналітики. Київ, 2016. С. 22–28. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/card.php?lang=en&id=592>
3. Бакіров В. С. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Основні результати дослідження за проектом № 49169. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>.
4. Волкоторуб Г. Практична стилістика української мови : навч. посіб. для студ. ВНЗ. вид. 4-е. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 256 с.
5. Довідник з академічної доброчесності / уклад.: В. Г. Гур'янова, Л. Т. Ониксимова, Н.В. Поберій; за заг. ред. Т.О. Маринич. Суми: Сумський держ. ун-т, 2018. 24 с. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/71531>
6. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад. М.В. Григор'єва, О.І. Крикова, С.Г. Певко; за заг. ред. О.О. Гужви. 3-є вид., випр. і доп. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 66 с. URL: https://drive.google.com/file/d/19nOAsorJfuCL_IT0wdxDHkxW2Px-Ej4g/view.

7. Короткова Ю.М. Удосконалення академічного мовлення здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії». Правовий часопис Донбасу. 4(77). 2021. С. 179-184.
8. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>.
9. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017 / пер. з англ.; Інститут розвитку освіти. Київ: Таксон, 2017. 184 с.
10. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
11. Український правопис 2019 р.
12. Черненко Н. А. Концепт доброчесність як універсальна домінанта культури: до питання вербалізації. Мовні і концептуальні картини світу: збірник наукових праць. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2014. Вип. 47. Частина 2. С. 510-517.

Інформаційні ресурси:

1. Експрес-уроки української мови Олександра Авраменка.
<http://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroky>
2. Сайт дистанційного навчання ДонДУВС:
<https://elearning.dli.donetsk.ua/course/view.php?id=1049>
3. Уроки державної мови. <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
4. Лінгвістичний портал. <http://www.mova.info/>